

Trečiadienį Parlamentas pritarė Dirbtinio intelekto aktui, kuriuo siekiama užtikrinti saugą, užkirsti kelią pagrindinių teisių pažeidimams ir skatinti inovacijas.

Reglamentui, dėl kurio su [ES valstybėmis susitarta 2023 m. gruodžio mėn.](#), pritarė 523 europarlamentarai, 46 nepritarė, o 49 susilakė.

Šio teisės akto tikslas – apsaugoti pagrindines teises, demokratiją, teisinę valstybę ir aplinkos tvarumą nuo didelės rizikos dirbtinio intelekto (DI) sistemų, kartu skatinant inovacijas ir užtikrinant Europos lyderystę šioje srityje. Reglamente nustatyti su dirbtiniu intelektu susiję išipareigojimai, pagrįsti galima rizika ir poveikio lygiu.

Naujosiomis taisyklėmis uždraudžiamos tam tikros piliečių teisėms grėsmę keliančios dirbtinio intelekto prietaikos. Draudimai apima biometrinio kategorizavimo pagal neskelbtinus ypatumus sistemas ir konkrečiu tikslu neapribotą veido atvaizdų rinkimą iš interneto ar apsauginių vaizdo stebėjimo sistemų įrašų, siekiant kurti veido atpažinimo duomenų bazines. Taip pat uždraudžiamas emocijų atpažinimas darbo vietoje ir švietimo įstaigose, piliečių vertinimas, kriminologinis prognozavimas (kai jis grindžiamas vien tik asmenų profiliavimu ar jų ypatybių vertinimu) ir žmonių elgesiu manipuliuojantis arba žmonių pažeidžiamumu piktnaudžiaujantis dirbtinis intelektas.

Iš esmės uždraudžiama biometrinio tapatybės nustatymo sistemas naudoti teisėsaugoje, išskyrus išsamiai išvardytas ir tiksliai apibrėžtas situacijas. Tikralaikio biometrinio tapatybės nustatymo sistemos gali būti naudojamos tik užtikrinus griežtą apsaugą, t. y. jas naudojant ribotą laiką ir ribotoje teritorijoje ir gavus konkretų išankstinį teismo ar administracinį leidimą. Jas naudoti galima, pavyzdžiui, ieškant dingusio asmens ar siekiant užkirsti kelią teroristiniam išpuoliui. Netikralaikio nuotolinio biometrinio tapatybės nustatymo sistemos laikomos keliančiomis didelę riziką, todėl jos gali būti naudojamos tik gavus teismo leidimą ir tik tiriant nusikaltimus.

Teisės akte taip pat nustatyti išipareigojimai, susiję su kitomis didelės rizikos dirbtinio intelekto sistemomis (dėl jų galimos didelės žalos sveikatai, saugai, pagrindinėms teisėms, aplinkai, demokratijai ir teisinei valstybei). Didelės rizikos dirbtinis intelektas gali būti naudojamas, pavyzdžiui, ypatingos svarbos infrastruktūroje, švietimo ir profesinio mokymo, užimtumo ir esminių privačių bei viešųjų paslaugų (pvz., sveikatos priežiūros, bankininkystės) srityse, tam tikrose teisėsaugos sistemose, migracijos ir sienų valdyme, teisingumo ir demokratijos procesuose (pvz., darant poveikį rinkimams). Naudojant tokias sistemas turi būti įvertinamos ir mažinamos rizikos, registruojamas jų naudojimas, užtikrinamas skaidrumas, tikslumas ir žmogaus vykdoma priežiūra. Piliečiai turės teisę teikti

skundus dėl dirbtinio intelekto sistemų ir gauti sprendimų, paremtų didelės rizikos dirbtinio intelekto sistemomis ir darančių didelį poveikį jų teisėms, paaiškinimus.

EP pranešėjas Brando Benifei (Socialistai ir demokratai, Italija) teigė: „Galiausiai turime pirmąsias pasaulyje privalomas dirbtinio intelekto veiklą reguliuojančias taisykles, kuriomis siekiama sumažinti rizikas, sukurti galimybes, kovoti su diskriminacija ir siekti skaidrumu. Europos Parlamento dėka bus draudžiamas nepriimtinas dirbtinio intelekto pritaikymas bei gerbiamos darbuotojų ir piliečių teisės. Įsteigiame Dirbtinio intelekto biurą, kuris padės įmonėms prisitaikyti prie naujų taisyklių įgyvendinimo.“

Kitas EP pranešėjas Dragoș Tudorache („Atnaujinkime Europą“, Rumunija) pridūrė: „Pavyko suderinti dirbtinio intelekto koncepciją su pagrindinių teisių apsauga. Dirbtinis intelektas skatina mus peržiūrėti socialines normas, švietimo sistemas, darbo rinkas ir saugumą.“

Reglamentą dar turės galutinai peržiūrėti teisininkai lingvistai. Tikimasi, kad jis bus galutinai priimtas iki šios kadencijos pabaigos. Teisės aktą dar turi oficialiai priimti ir ES Taryba.

Jis įsigalios po dvidešimties dienų nuo jo paskelbimo Oficialiajame leidinyje ir bus pradėtas taikyti praėjus 24 mėnesiams nuo jo įsigaliojimo, išskyrus: draudimą vykdyti neleistiną veiklą, kuris bus pradėtas taikyti po šešių mėnesių nuo teisės akto įsigaliojimo dienos; praktikos kodeksus (po devynių mėnesių nuo įsigaliojimo dienos); bendrosios paskirties dirbtinio intelekto taisykles, įskaitant valdymą (po 12 mėnesių nuo įsigaliojimo dienos) ir su didelės rizikos sistemomis susijusius įsipareigojimus (po 36 mėnesių).

